

O D L U K E

A) Odluke domaćih sudova i drugih organa

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III Sl-519/77-2
od 14. IV 1978.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, prof. dr Branko Jakaša

Unutrašnja plovidba - Oštećenje užeta prevodnice za skelu sa strane broda - Brodar broda koji je oštetió uže odgovara po načelu uzročnosti - Prema tome odgovara i za štetu prouzročenu slučajnom neispravnošću broda - Ne odgovara ako je šteta prouzročena krivnjom oštećenoga ili ako je stanje oštećene stvari bilo potpuno dotrajalo - Okolnost da su nadležni organi izdali dozvolu za upotrebu užeta prevodnice ne znači da je prevodnica bila u odnosu na štetnika u dobrom stanju - Ako brodar ne odgovara, tada nije odgovoran ne samo za štetu na prevodnici, već ni za izmaklu dobit prouzročenu neupotrebom prevodnice

Tužitelj je komunalna organizacija udruženog rada. Tuženi je brodar unutrašnje plovidbe. Nije sporno da je brod tuženoga ploveći nizvodno Dravom 29. IX 1974. godine oko 9 sati vrhom jarbola zapeo za čelično uže poprečno razapeto preko rijeke s jedne obale na drugu. To uže služi kao prevodnica za skelu kojom se prevoze putnici s jedne obale na drugu. Prilikom zapinjanja jarbola za uže, došlo je do oštećenja (savijanja) oba stupa na obali koji služe kao držači užeta. Također su oštećene instalacije koje se nalaze na tim držačima.

Sporno je da li je tuženi (brodar) dužan naknaditi tužitelju s naslova naknade štete iznos od dinara 244.616,30 spp na ime protuvrijednosti oštećenih objekata (stupova s instalacijama) i daljnji iznos od dinara 100.000.- spp s naslova izmakle dobiti tužitelja zato što skela za vrijeme dok su popravljani stupovi nije radila, tj. nije bio vršen prijevoz putnika skelom u zoološki vrt (na drugoj obali rijeke) kojim upravlja tuženi kao svojom radnom jedinicom. Sporna je visina vrijednosti oštećenih objekata kao i izmakle dobiti tužitelja.

Prvostepeni sud je nakon izvedenih dokaza i provedene rasprave donio presudu kojom je djelomično usvojio

tužbeni zahtjev i to samo u pogledu iznosa od 42.416 dinara spp, baš s naslova izmakle dobiti tužitelja (zato što skela nije radila), a odbio je višak tužbenog zahtjeva u iznosu koji prelazi svotu od 42.416 dinara spp.

U obrazloženju prvostepene presude navodi se, između ostalog slijedeće:

S obzirom da tuženi tvrdi da je njegov brod pokušao oboriti (položiti) jarbol ispod prevodnice (užeta), ali u tom nije uspio jer se zaglavio klin u uređaju za spuštanje jarbola, te da tuženi smatra da je to opravdajući razlog što jarbol nije bio oboren, te s obzirom da tuženi tvrdi još i to da uže iznad rijeke nije bilo postavljeno na propisanoj visini iznad razine vode, i da u slučaju da je uže bilo postavljeno propisanu visinu do ove štete ne bi došlo jer bi brod prošao nesmetano ispod užeta i s uspravljenim jarbolom, i konačno, s obzirom da tuženi još tvrdi i to da su stupovi bili totalno dotrajali i slabi do te mjere da ih je mogla oštetiti katarka jarbola, za koju se zna da je od slabog materijala - lima, pa je normalno bilo očekivati da se prije savine jarbol nego držači - stupovi užeta, prvostepeni sud je na te okolnosti izveo dokaz vještačenjem putem sudskog vještaka, kapetana duge plovidbe.

Na okolnost pak koliko je tužitelju nastala šteta zbog zastoja u radu za vrijeme dok se popravljala skela, tj. koliko je štetu - izmaklu dobit, pretrpio tužitelj, izveden je dokaz putem vještaka knjigovodstvene struke kako bi se ustanovilo kolika je bila prosječna mjesečna zarada tužitelja u vrijeme kad je skela radila u razdoblju prije oštećenja.

Na temelju rezultata izvedenih dokaza, prvostepeni sud smatra utvrđenim da su stupovi između kojih je bila razapeta prevodnica stari više od 45 godina. Pored toga da su bili potpuno neispravni do te mjere da ih je trebalo već ranije zamijeniti novim stupovima. Dosljedno tome sud smatra utvrđenim da stupovi zajedno s instalacijama u času oštećenja nisu imali nikakvu stvarnu vrijednost. Vještak je u nalazu izričito naveo da su stupovi bili slabi i neispravni do te mjere da su se savili prilikom zapinjanja vrha jarbola, što nije normalna pojava, jer je normalno trebalo očekivati da se prije savine limeni jarbol, ili pak da pukne žica prevodnica, koja je bila neispravna jer su u njoj popucale mnoge sitnije žičice, pa je zato prevodnica mogla pružiti jarbolu relativno malen otpor. S obzirom na izneseno, i to baš nalaz i mišljenje vještaka, koji se usvaja baš u pogledu utvrđene činjenice - potpune neispravnosti prevodnice

i potpune bezvrijednosti stupova (držača) prevodnice zajedno s instalacijama, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev za iznos od 244.616,30 din. spp s naslova protuvrijednosti stupova i instalacija.

Medjutim, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev za iznos od 42.416 din. s naslova izmakle dobiti, oslonivši se u računskom pogledu na nalaz i mišljenje knjigovodstvenog vještaka. Sud naime smatra da tužitelj u osnovi ima pravo da od tuženoga zahtijeva samo plaćanje s ovog naslova, tj. naslova izmakle dobiti kroz određeno vrijeme dok skela nije radila, zbog postavljanja stupova. Ovo stoga, što je u konkretnom slučaju došlo iznenada do loma stupova i onesposobljavanja prevodnice. Da je tužitelj u normalnim uvjetima organizirao zamjenu starih stupova novima i postavljanje nove prevodnice, onda je to morao organizirati tako da prevodnica normalno radi za vrijeme dok se ti radovi izvode.

Prvostepeni sud još ističe da je tuženi odgovoran za ovu štetu, jer je zapovjednik - kapetan broda morao poduzeti sve potrebne mjere da jarbol normalno funkcionira i da se može spustiti prilikom prolaska broda ispod prevodnice. Jarbol se mora spustiti uvijek kad se ocijeni da visina objekta iznad rijeke ne daje jamstvo da će brod moći nesmetano proći. Zapovjednik je dao nalog mornaru da spusti jarbol, ali nije prije plovidbe provjerio da li jarbol normalno radi, pa uslijed toga mornar nije mogao spustiti jarbol.

Protiv prvostepene presude podnijele su žalbe obje parnične stranke, svaka u dijelu s kojim nije uspjela u sporu; a zbog žalbenih razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrdjenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se prvostepena presuda preinači ili podredno da se ukine.

U žalbama ponavljaju svoje navode iznesene već tijekom prvostepenog postupka. Smatraju da je prvostepeni sud iz izvedenih dokaza izveo neosnovan zaključak.

Tužitelj u žalbi posebno ističe da su stupovi bili dobri i ispravni, da mu je dana 11.V 1973. godine izdano rješenje nadležnog organa o dozvoli upotrebe prevodnice, da je tehnički pregled prevodnice izvršen 25.VI 1974. godine. Budući da je komisijski utvrđena upotrebljivost stupova u 1975. godini, po mišljenju tužitelja ne može biti točno ustanovljenje pobijane presude da stupovi nemaju nikakvu vrijednost. U protivnom slučaju ne bi bilo izdano odobrenje za upotrebu prevodnice. Za okolnost u kakvom je stanju bio objekt prije avarije predlaže saslušanje svjedoka. Tužitelj

pobija nalaze obaju vještaka, te ističe da je tuženi nezavisno od ovog spora priznao visinu zaračunate štete potvrdom salda iz međusobnih financijskih odnosa stranaka, pa i zato smatra da je tužbenom zahtjevu u cijelosti trebalo udovoljiti.

Tuženi (brodar) posebno ističe u žalbi da je zapovjednik broda oslobođen optužbe pravomoćnom presudom krivičnog suda. Ovo iz razloga: što je postupao po svim pravilima plovidbe, a naročito zato što je pravodobno dao nalog članu posade da spusti jarbol a zaglavio se osigurač koji drži donji dio jarbola u podlogu. Osim toga utvrđeno je da je zapovjednik dao nalog za promjenu pravca plovidbe unatrag. Vještak je u krivičnom postupku ustanovio da je žica (prevodnica) postavljena nisko (ispod minimalne visine propisane u odnosu na maksimalni vodostaj) nestručno i nesolidno, a takodjer i stupovi koji su držali tu žicu da su bili nesolidni. Smatra da se ovdje radi o slučaju za koji brodar ne odgovara dosljedno tome, te tuženi smatra da ne odgovara tužitelju ni za dosudjenu izmaklu dobit.

Tužitelj u odgovoru na žalbu tuženog predlaže da se žalba tuženog odbije.

Tuženi pak u odgovoru na žalbu tužitelja predlaže da se žalba tužitelja odbije.

Drugostepeni sud je stao na stajalište da je žalba tuženoga osnovana, a žalba tužitelja da nije osnovana.

Prvostepena presuda donesena je pravilnom primjenom odredaba procesnog prava. Ističe se posebno da je prvostepeni sud proveo postupak bez bitnih povreda odredaba parničnog postupka i da je na temelju pravilno utvrđenog činjeničnog stanja donio presudu koju je jasno i iscrpno obrazložio.

Međutim, na takvo pravilno utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo, kada je tuženoga obvezao na plaćanje iznosa od dinara 42.416 spp (s naslova izmakle dobiti).

Prema nalaženju ovog drugostepenog suda tužbeni zahtjev nije u cijelosti osnovan iz slijedećih razloga:

U pravilu i brodar riječnog brodarstva na unutrašnjim plovnim putovima odgovara za štetu koju njegov brod nanese postrojenjima i objektima na unutrašnjim vodama.

Naime, brod je sa stajališta odgovornosti za naknadu štete opasna stvar, pa stoga za ovakvu - vanugovornu odgo-

vornost za naknadu nastale štete brodar odgovara po principu objektivne (kauzalne) odgovornosti.

Dosljedno tome, nije osnovano pozivanje tuženog broдача u žalbi na slučaj kao ekskulpirajuću okolnost. Slučaj se desio njemu, te za štetne posljedice slučaja on snosi odgovornost (slučajno zaglavljivanje klina u ležištu jarbola je onemogućilo stupanje jarbola ispod prevodnice za skelu). Ovo utoliko više, što tuženi brodar prije polaska na putovanje nije provjerio da li ispravno funkcioniра mehanizam za spuštanje jarbola.

Također nije osnovano pozivanje tuženog broдача na utvrđenu činjenicu da je žica prevodnica preko rijeke bila nepropisno nisko postavljena u odnosu na utvrđeni maksimalni vodostaj rijeke Drave kao plovnog puta. Ovo stoga, što je brod dužan spustiti jarbol uvijek kada postoji opasnost da jarbol na plovnom putu zapne za brodsku prevodnicu (odnosno prevodnicu za skelu).

Iznimno brodar ne odgovara za nastalu štetu na postrojenjima i objektima na unutrašnjim vodama jedino u mjeri u kojoj je šteta bila prouzročena krivnjom organizacije koja iskorištava ta postrojenja i objekte, ili stanjem objekta i postrojenja na unutrašnjim vodama (plovnim putovima).

U ovom sporu tuženi brodar nije odgovoran tužitelju za nastalu štetu. Ovo iz razloga što je u provedenom postupku na pouzdan način - vještačenjem - utvrđena odlučna činjenica da je do štete na strani oštećenog tužitelja došlo zbog totalno slabog stanja postrojenja i objekta koje iskorištava tužitelj na unutrašnjim vodama, jer su stupovi (držači užeta na obalama rijeke) i instalacije bili do te mjere slabi i neispravni da nisu imali nikakvu vrijednost.

Da su naime stupovi bili ispravni i čvrsti, vještak je utvrdio da do njihovog savijanja uopće ne bi došlo prilikom zapinjanja jarbola broда o brodsku prevodnicu - žicu, jer bi ispravni stupovi sasvim sigurno izdržali nalet limenog vrha jarbola, pa bi se savinuo ili vrh jarbola ili bi pak pukla prevodnica (žica).

Prema tome, šteta koja je tužitelju navodno nastala nije posljedica štetne radnje broдача, nego lošeg stanja objekta i postrojenja oštećenog.

Ukoliko bi tuženi brodar reparirao bilo što tužitelju s naslova naknade štete i pored utvrđene totalne neispravnosti i bezvrijednosti stupova i instalacija, u tom bi se slučaju tužitelj neosnovano obogatio na račun tuženog.

Tužitelj je doduše ishodio od nadležnih organa na osnovi tehničkog pregleda dobijanje upotrebne dozvole za korištenje brodske prevodnice, ali ta okolnost je relevantna samo sa stajališta sigurnosti plovidbe (u odnosu između tužitelja i tih nadležnih organa), a potpuno je neodlučno u ovoj parnici gdje se zahtijeva naknada pretrpljene štete.

S obzirom da tuženi brodar u predmetnom sporu, kako se iz iznesenog vidi, nije odgovoran za nastalu štetu tužitelju, jer je šteta uzročena lošim stanjem objekta i postrojenja (stupova i instalacija), kako to na osnovi nalaza i mišljenja vještaka pravilno utvrđuje prvostepeni sud, tuženi brodar nije odgovoran tužitelju za bilo kakvu štetu, pa prema tome ni za izmaklu dobit u iznosu od dinara 42.416 spp koliko je prvostepeni sud dosudio tužitelju s tog naslova. Naime, u tom dijelu je pobijana presuda donesena pogrešnom primjenom materijalnog prava, jer je iz izvedenih dokaza (potpuna bezvrijednost objekta i postrojenja) prvostepeni sud izveo neosnovan zaključak. Nema potrebe za provodjenje daljnjih dokaza koje nudi žalitelj. Okolnosti pak u vezi s potvrdom o saldu u korist tužitelja ne mogu se uzeti u obzir jer se iz potvrde ne vidi, a niti se tvrdi, da li je zastupanje potpisala osoba ovlaštena za priznavanje obveza tuženog.

S obzirom da je tuženi u cijelosti uspio u ovom sporu, priznat mu je trošak prvostepenog postupka u iznosu od 7.774,70 dinara, zatim iznos od 1.126 din. za taksu na ovu žalbu i iznos od 700 dinara za sastav žalbe po odvjetniku u skladu s odvjetničkom tarifom. Ukupno je tuženom priznato na ime troškova postupka 9.670 din. na ime troška cjelokupnog postupka, pa je zato odlučeno kao u t.I/2 izreke ove odluke.

V.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.III Sl-630/77-2
od 18.IV 1978.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, prof.dr Branko Jakaša

Tjelesna povreda člana posade pomorskog broda - Za tjelesnu povredu brodar odgovara po načelu krivnje - Krivnja se mora dokazati osim u izričito u zakonu navedenim slučajevima - Po načelu pretpostavljene krivnje brodar odgovara ako je šteta prouzročena slabim stanjem broda - Brodar je kriv za